

A treisprezecea Olimpiadă internațională de lingvistică

Blagoevgrad (Bulgaria), 20–24 iulie 2015

Problema pentru competiția pe echipe

Călătorind prin Africa de Sud, un turist s-a ciocnit cu necesitatea de a completa un anumit document în limba sotho de nord. Deși nu cunoștea niciun cuvânt în această limbă, a înțeles cu ușurință ce înseamnă aceasta:

Nomoro ya phaspoto: ('numărul pașaportului')

Aterese ya emeile: ('adresă de e-mail')

Dar nu știa ce înseamnă aceasta:

Leina, sefane:

Naga:

Letšatšikgweri la matswalo:

Bong:

Batswadi:

Mma:

Tate:

Bana:

Mmala wa mahlo:

Din păcate, nu avea acces la un traducător; avea însă un dicționar explicativ în limba sotho de nord. Iată ce a găsit acolo turistul:

mma	<i>motswadi wa ka wa mosadi, yo a mpelegego</i>
tate	<i>monna yo a ntswetšego</i>
bong	<i>sepharologanyi seo se šupago gore motho goba phoofolo ke monna goba mosadi</i>
matswalo	<i>letšatši le kgweri tšeo motho a belegilwego ka tšona</i>
naga	<i>lefase leo le arotšwego la go ba le batho ba bantši, leo le nago le mmušo wo o lego ka fase ga taolo ya presitente le bathuši ba gagwe; naga e šomiša tšhelete ya go fapana le ya dinaga tše dingwe</i>
mmala	<i>ponagalo ya selo yeo gantši e ka tšwelelago gabotse ge e le mosegare ka lebaka la mahlasedi a letšatši, selo seo se ka bonagala e le se se hubedu, tala, tšhweu bjalobjalo</i>
mahlo	<i>dikgokolwana tše pedi tša bošweu le boso tšeo di lego sefahlegong ka godimo ga nko, di šoma go lebelela le go bona</i>

Inițial, aceasta nu i-a fost de mare ajutor. Dar după ce a răsfoit dicționarul o vreme, turistul a mai citit câteva articole din el:

Basotho	<i>batho ba Afrika Borwa bao setlogong sa bona ba tšwago nageng ya Lesotho, bao ba bolelago Sesotho sa Borwa bjalo ka polelo yeo ba e antšego letsweleng</i>
beke	<i>lebaka la go bopša ke matšatši a šupago</i>
bona	<i>go diriša mahlo go lebelela</i>
iri	<i>lebaka la nako la go bopša ke metsotso ye masometshela</i>
kgwedi	<i>lebaka le le bopšago ke dibeke tše nne go iša go tše hlano</i>
leina	<i>lentšu goba sehlopha sa mantšu seo se fiwago le go relwa motho gomme a bitšwa ka lona</i>
lekgolo	<i>nomoro ye kgolo ya go bopša ke masome a lesome</i>
lesome	<i>nomoro ye nnyane ye e fetago senyane, ya go bopša ke ge go hlakanywa senyane le tee</i>
letšatši	<ol style="list-style-type: none"> <i>lebaka la nako la go bopša ke diiri tše masomepedinne</i> <i>polanete ye kgolokgolo ya nkgokolo ya mahlasedi a phišo ye ntši selemo, yeo e rotogago bohlabela mesong ya phatša leratadima go ya bodikela, ge e se gona e ba leswiswi</i>
metsotso	<i>lebaka la nako la go bopša ke metsotswana ye masometshela</i>
monna	<i>motho wa bong bja botona</i>
monwana	<i>setho sa mmele seo se lego seatleng goba leotong, sa dinokonoko sa go otloga, gantši se šoma go swara</i>
morwa	<i>ngwana wa mošemane</i>
morwedi	<i>ngwana wa mosetsana</i>
mosadi	<i>motho wa bong bja botshadi</i>
mošemane	<i>ngwana wa bong bja botona</i>
mosetsana	<i>ngwana wa bong bja botshadi</i>
motswadi	<i>mosadi goba monna yo a nago le ngwana goba bana</i>
ngwaga	<i>lebaka la dikgwedi tše lesomepedi</i>
ngwedi	<i>selo sa nkgokolo seo se bonagalago bošego leratadimeng seo se tlišago seedi se segolo lefaseng, se hlatha mabaka a kgwedi</i>
nkgokolo	<i>sebopego sa go raretša seo se swanago le kgwele ya maoto, kenywa ya tamati, namune, bjalobjalo</i>
nne	<i>nomoro ye nnyane ye e fetago tharo, ya go bopša ke ge go hlakanywa tharo le tee</i>
pedi	<i>nomoro ye nnyane ye e fetago tee, ya go bopša ke ge go hlakanywa tee le tee</i>
seatla	<i>setho sa mmele seo se lego mafelelong a letsogo sa mphaphathi sa menwana, se šoma go swara</i>
sefane	<i>leina le tee leo maloko ka moka a lapa a le šomišago</i>
šupa	<ol style="list-style-type: none"> <i>go emišetša letsogo pejana mola monwana o lebile pele ka nepo ya gore motho a bone seo se nepiwago goba seo go bolelwago ka sona</i> <i>nomoro ye nnyane ye e fetago tshela, ya go bopša ke ge go hlakanywa tshela le tee</i>
tšhelete	<i>silibera le koporo tša nkgokolo goba pampiri yeo e ngwadilwego ya khutlonne, yeo e šomišwago go reka dilo, yeo e lego bohlokwa kudu ekonoming ya naga</i>

După aceea, a fost capabil să completeze totul.

Apoi turistul a început să se intereseze de limba sotho de nord și a descoperit că acum poate înțelege mai multe definiții:

koko	BONA <i>makgolo, rakgolo</i>
makgolo	<i>mmagotate goba mmagomma</i>
rakgolo	<i>tatagotate goba tatagomma</i>
setlogolo	<i>ngwana wa ngwanake</i>
kgaetšedi	<i>ngwana wa batswadi ba ka wa mosetsana goba wa mosadi</i>
moratho	<i>ngwana wa mmago, e ka ba wa mosetsana goba mošemane</i>

- (a) După ce turistul a completat totul, funcționarul care i-a acceptat documentele a spus ceva asemănător cu „*Šupa ka monwana šupa*”. Inițial, turistul nu știa ce trebuie să facă. Însă după ce i-au arătat, turistul a înțeles legătura dintre cele două sensuri ale cuvântului *šupa*. Explicați care este legătura.
- (b) Cum este *tharo* definit în acest dicționar?
- (c) Ce puteți spune despre originea cuvântului *lekgolo*?
- (d) Construiți un dicționar bilingv sotho de nord-român și o gramatică a limbii sotho de nord cât mai cuprinzătoare, în baza datelor din această sarcină de echipă.

⚠ Limba sotho de nord face parte din grupul bantu din familia nigero-congoleză. Este una din cele 11 limbi oficiale ale Republicii Sud-Africane, unde circa 4,6 milioane de oameni o folosesc drept limba lor de bază. —*Boris Iomdin*

Textul în română: Elena Suff.

Succes!